

прѣдприема още едно пжтуване до Петербургъ съ политическа цѣль. Отъ Петербургъ, кждѣ 1872—73, той се връща пакъ въ Сливенъ, а прѣзъ Херцеговинското възстание отива въ Цариградъ и прѣкарва тамъ до 1879, като въ забвение. На тоя старецъ, който кръстоса цѣла Европа и изходи по нѣколко пжти разни крайща, разстоянието между Цариградъ и София му се вижда толкова дълго, че той спира въ Пловдивъ „по различни причини“ и се загнѣздя въ една мизерна стаичка на хотелъ „Марица“¹⁾. Отъ оставенитѣ отъ него суми, 3,000 лева сж отредени за сливенското читалище, дѣто е и портрета му. Такъвъ е живота, въ най-кратки чѣрти, на Ив. Добровски — най-скромния, безкористенъ и старъ будителъ на българщината прѣзъ врѣме на двойното ни робуване. Далечъ отъ своя край, той склопва очи въ прашливия таванъ на казания хотелъ (1896 г.), забравенъ отъ тия, на които той бѣ посветилъ цѣлия си животъ²⁾.

Прѣди да почнемъ биографията на Добровски, казахме, че той дошълъ въ Сливенъ (1840/41), съ намѣрение да стане учителъ въ града, въ който заварва и Цукала. Цукала, ако и надмѣненъ прѣдъ сливенци, уважавалъ Добровски, едно като неговъ съученикъ отъ Андросъ и друго — като много по-образованъ отъ него. Обаче, не току тѣй подържаното отъ сливенската община гръцко училище можело да отстжи мѣсто на българския „варварски“ езикъ, още повече да търпи български учителъ като Добровски, отдавна надѣханъ съ антиелинистични идеи. Ето защо, почватъ се разногласия и борби между сливенскитѣ гръкомани и родолюбци, вслѣдствие на което било затварянето на общинското училище. Слѣдъ врѣме училището се отваря наново отъ *Даскалъ Миланъ*, но колко врѣме той е учителствувалъ тукъ — не се знае, —

¹⁾ Ето единъ пасажъ отъ едно частно писмо, което характеризира доста добрѣ личността на Добровски: „Сегашниятъ му животъ е твърдѣ редовенъ. Всичко каквото върши (ядене, спане, разхождане и пр.) прави го въ опрѣдѣлено врѣме и мѣсто, т. е. той прѣдставява нѣщо като възпроизвеждане на Жюль-Верновия Филеасъ Фогъ на българска почва. Съ никого не се срѣща Той живѣе въ хотелъ „Марица“, у една стая, въ която, въ продължение на 4 години, никого не е пуцалъ. Какво прави тамъ, никой не знае. Казахъ ми, че кога то случайно сж оставали отворени вратата на стаята му, виждали, че писвалъ нѣщо и че имало голѣмъ купъ ржкописи, но какво именно писвалъ — неизвѣстно, па и на мене нищо не разправя, при все че се опитяхъ съ разни забикалки да узная що-годѣ.“ (Бъл. пер. печатъ. Ю. Ивановъ. София 1893. Т. 1).

²⁾ Добровски, освѣнъ като първи будителъ на българщината въ първата четвъртъ на XIX в., нѣщо което се види отъ дѣйността му въ Андросъ и Атина, дѣто той въ качеството си на политически Иоанъ Кръстителъ покрѣства въ българизма сума погърчени българи, които бѣха въ половината на миналия вѣкъ свѣтилата на нашето възраждане, той още поради дѣйността му всрѣдъ австрийскитѣ славяни и ония въ Русия справедливо е нарѣченъ „български проповѣдникъ на славянската нравствена взаимность и общеславянски езикъ.“